

En gäldenärs fugter :
rättegång emellan K.
Fångvårdsstyrelsen,
kärande, sam...

Möller, Andreas,

27 B f a Br. 1849

National Library
of Sweden

1849

Jurid. Sv
Rättegång
(30)

EN GÄLDENÄRS FUGTER.

Rättegång,

emellan Kongl. Fångvårds-Styrelsen, Kårande, samt
Fabriks-Idkaren å Långholmen, Herr Kongl.
Sekreteraren C. O. Vougt, Svarande,

Anhängig

vid

Stockholms Kämners-Rätts Andra Afdelning.

af H. M. Sjöström

*Tenu est mendacium; perlucet
si diligenter inspexeris.*

SENECA.

Första Afdelningen.

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS W. F. DALMAN, 1849.

EN GÄLDENÄRS FUGTER.

Bästegång.

en öfverflyttad. Fångvårdsstyrelsen. Kärnans, samt
Fabrika-Idrotten & Långbålen, Herr Bengt.
Sektörerna C. O. Vang, & Stranda.

Ämbets

nr

Stockholms Kärnans-Längs Ämbets

Tyvärs och mordskulden; p. löst
at tillhörande tillhörande.
Svea.

Första Ämbets

STOCKHOLM,
TRYCKT HOS W. F. DALMAN, 1843.

En rättegång emellan *Kongl. Fångvårds-Styrelsen* samt Herr Protokolls-Sekreteraren *C. O. Vougt*, rörande en af denne senare förnekad, skuld till Korrektions-Inrättningen på Långholmen, hvilken förnekelse dragit olycka öfver en tredje person, förtjenar komma till allmän kännedom.

Bemälda Herr Vougt hade, under flera år, haft lokal för en Klädesfabrik sig upplåten på Långholmen, och fått dervid, mot viss lindrig betalning, begagna Korrektionister såsom arbetare. Han häftade, enligt uppgjord räkning, för ett betydligt saldo, för hvilket han af Styrelsen enskildt krädes. Han bestred krafvet, föregifvande sig hafva betalt alltsamman till en af Inrättningens tjenstemän, som alltså skulle, genom ett groft underslef, hafva uteslutit en sådan inkassering i sina till Styrelsen afgifna räkningar.

Den tjensteman, mot hvilken denna grofva beskyllning i tysthet rigtades, var Kamereraren *P. J. Weidel*, hvilken derigenom blef föremål för den häftigaste ovilja hos sina förmän.

Herr Weidel hade, nngefär vid samma tid, råkat ut för en anmärkning af Fångvårds-Styrelsens Revisionskontor, å några poster, tillsammans 780 Rdr, som funnits uteglömda i en af honom underskrifven, men af en annan upprättad, årsräkning. Weidel insatte genast beloppet, och fäste uppmärksamhet derpå, att han *ordentligt hade upptagit alltsamman i sina förut afgifna och undertecknade Månadsförslager*, hvarigenom tydligen ådagalades att han aldrig hyst afsigt att dölja dessa medel, hvilkas förbigående i räkningen alltså var ett uppenbart slarf af densammas författare. Detta var desto tydligare, som Revisions-Kontoret just från Weidels egna föregångna uppgifter och anmälanden om medlens indrifning hade hämtat sin anmärkning.

Detta oaktadt, stämplades förhållandet såsom proprie balans, och Weidel inmanades i häkte. Då han sålunda ansågs som ett utsedt offer åt olyckan, tycktes att något lidande mer eller mindre kunde qvitta honom lika; och försöket att förvandla äfven Herr Vougts skuld till en ballans af Weidel lærer betraglats blott som ett begagnande af konjunkturen, eller som ett lofligt försök att fiska i grumligt vatten.

Kamrer Weidel anförde öfver häktningen besvär hos Kammar-Rätten, der, efter långt dröjsmål, saken äntligen afgjordes så, att allt skulle förblifva som det var. Då, efter målets vidare fullföljd, detsamma föredrogs hos Kgl. Maj:ts Högste Domstol, röstade två Ledamöter Herrar Justitie-Råderne Stråle och Snoilsky, att Weidel skulle genast lösgifvas, hvaraf kan slutas att hans klagan icke varit utan skäl; men pluraliteten lät häktnings-åtgärden förblifva bestående. Under allt detta spökade mot Weidel oupphörligt det smygande förtalet, att *"något värre skulle komma efter,"* hvarmed mentes Herr Vougts angivelse. Man trodde att Vougt kunde utreda och bevisa sin uppgift, och att alltså, i händelse af Weidels frigifvande, han skulle snart blifva ånyo häktad, hvilken öfvertygelse hade ett olyckligt inslytande på utgången af hans sak; ty, ännu efter två år, är Weidel sin frihet förlustig, emedan Fångvårds-Styrelsen icke afgjort det såkallade balansmålet, ehuru den anklagade, för åtta månader sedan, ingaf sin slutförklaring.

Under tiden hade man dock börjat allvarsamare anmana Herr Vougt att leda i bevis angivelsen att Weidel skulle af honom uppburit och sedan förteगत det betydliga beloppet af flera Tusen Rdr Banco; men då allt stadnade vid toma ord å Herr Vougts sida, lät äntligen Fångvårds-Styrelsen till Kämners-Rätten instämma honom för räkningens saldo 6,435 Rdr 24 sk. Banco.

Herr Vougt förnekade i en genstämmning hela skulden, föregifvande sedan att qvittenserne derå förkommit, och vidhöll beskyllningen mot Weidel. Herr Vougt fick såsom vittne använda sin Verkmästare, som tvenne gånger hördes med stridiga uppgifter, hvarom följande slutliga skriftvexling i saken lemnar närmare upplysning.

Kamrer Weidel, ehuru icke stämd i saken, fick likväl del af stämningarne, och skickade Ombud till Rätten, för att understödja Fångvårds-Styrelsens kraf, hvarigenom snart visade sig att hela den grofva beskyllningen varit uppenbart grundlös, och att oredan legat i Herr Vougts egna räkenskaper. Skrifterna börjas med Herr Weidels, ingifven till Kämners-Rättens 2:dra Afdelning, den 23 Januari 1849. De vid åtskilliga ställen anbragta noter, äro af utgifvaren.

Till Stockholms Högstämde Kämners Rätt!
Ehuru egentligen icke stämd såsom part i denna sak, har jag dock icke velat undandraga mig att deruti lemna de upplysningar, som kunna bidraga till den, af Herr Protokolls-Sekreteraren Vougt förnekade, sanningens seger: och det är med tillfredsställelse jag af handlingarne erfarit huru, äfven å Kongl. Fångvårds-Styrelsens sida, man funnit och medgifvit, att hvad jag anført „*innefattat väsendtliga upplysningar och bevis till stöd för det af Kongl. Styrelsen omstämda krafvet.*“

Herr Protokolls-Sekreteraren Vougt har, i sitt enda hittills ingifna skriftliga anförande, ytrat en opassande harm deröfver att jag vågat blotta naturen af hans försök att undkomma Fångvårds-Styrelsena rättmätiga kraf. Herr Protokolls-Sekreteraren ansåg det förmätet af en man, som han föreställde sig vara bestämd till undergång, att våga motsätta sig orättvisa beskylningar äfven från hans sida. Han ansåg min olyckas mått redan vara fullt, och trodde att jag alltså gerna kunde, såsom råga derpå, åtaga mig hans förnekade gäld.

Huru har rättegången blifvit å Herr Vougts sida förd? De nppenbaraste motsägelser — osanningens vanliga förrädare — komplett afslöjade dikter, förnekelser af bevista sanningar, invändningar af den lägsta art, vittnesfrågor, uppställda med den plumpaste suggestion, som inledt Herr Vougts vittne i uppenbara osanningar — med ett ord allt hvad chikanen kunnat erbjuda har användts för att undslippa det omstämda krafvet. Så föres aldrig en ren sak.

Dessa omdömen kunna synas hårda, och jag är alltså pliktig att utreda och bevisa deras rättighet.

Herr Protokolls-Sekreteraren Vougt börjar i sin genstämming, först att, med en ton af mycken säkerhet, åberopa sina „*räkenskaper*“ till stöd för sitt yrkande att det fordrade beloppet, såsom tillförene guld, måtte försvinna. Men när vågade Herr Vougt förete någon enda af sina räkenskaper? Aldrig. Det synes häraf att den omtalade och prisade ordentligheten ligger mera i orden än i verkligseten. Jag har deremot, å min sida, förbragt räkenskaper, verifikationer, qvittenser och allt, hvad man påfordrat. Och hvem har då handlat mäst öppet och hederligt?

Herr Vougt har, bland andra misslyckade försök, nedlåtit sig till den invändningen att Kongl. Fångvårds-Styrelsens omstämda räkning skulle, från början till slut, eller för åren från 1835 till den 4 September 1846, sakna vitsord, såsom icke i Debet upptagande specifika data å de af Herr Vougt med Korrektions-Inrättningens folk verkställde fabriks-arbeten, hvar-

jemte Herr Vougt bedyrat att räkningarne äfven innehöllo alldeles falska debetsposter. Men då, i anledning här af, jag beviste att samtliga debetposterne hämtats endast utur uppgifterne från Herr Vougts fabrik, samt dessa, af Verkmästaren eller Bokhållaren underskrifna, uppgifter företeddes och funnos på det nogaste öfverensstämma med de omstämda räkningarne, insågo alla att hela invändningen innefattade en lögn mot bättre vetande, och Herr Vougt med sitt Ombud tego först, men gáfvo sedan smärtan luft uti fördubblade beskärmselser öfver det inhumana sätt, hvarpå jag försvarat mig mot deras äreskändande angrepp — en inhumanitet, bestående deruti att jag ej låtit mina vederparter ljuga i fred på min bekostnad. *)

Nu försöktes en ny invändning för att upphäfva räkningarnes vitsord. Herr Vougt och Ombudet begåfvo sig från Debet till Credit, och försäkrade att det funnos *afförda* poster, som Herr Vougt aldrig betalt. Denna löjliga anmärkning kunde narurligtvis mött det enkla förslaget att utesluta dessa poster och låta saldot i samma mohn ökas; men jag ville icke sätta mine vedersakare på detta prof.

Herr Vougt anförde huru, till exempel i Styrelsens räkning för år 1846, funnes afförd en post å 404 Rdr 21 sk., som han visste sig aldrig hafva betalt; men vid närmare granskning yppades genast att visserligen han icke hade *på en gång* betalt summan, utan att denna tillkommit af 2:ne sarskilda inbetalningar nemligen den 31 Januari Rdr 206: 13. 6. samt den 28 Februari 198: 7. 6., tillsammans 404: 21. Samma förhållande eger rum med Herr Vougts alla öfrige anmärkningar i samma räkning.

Vidare har Herr Vougt velat bestrida åtskilliga småpåster, påförda för Skomakare, Skräddare, Sadelmakare-arbeten med flera, som för hans räkning blifvit verkställda vid Korrektions-Inrättningens verkstäder. Dessa påföringar hafva skett efter uppgifterne från berörde verkstäder. Jag står för desamma icke i ansvar, men kan likväl icke med likgiltighet se Tit. Vougts företag att förneka dessa obetydligheter. Lätt kan dock Kongl. Fångvårds-Styrelsen, af de ännu lefvande verkstads-föreståndarne, få närmare upplysning, hvarefter de uti Kammarkontoret å Långholmen befintlige, ordentligt inbundna, uppgifterna kunna af Föreståndaren beedigas.

Vidare kommer jag till Herr Protokolls-Sekreterarens besynnerliga

*) Den skymfliga och slående vederläggning som mötte Hr Vougts ofvannämnda invändning, visar huru ett Ombud, som icke gitter taga reda på förhållanderne innan plan för målets utförande uppgöres, kan nedsudla sin hufvudmans sak.

ste och viktigaste anmärkning, hvilken det dock ankommer på honom sjelf att leda i bevis om han gitter — jag menar Herr Protokolls-Sekreterarens förvärdning att hafva betalt mera än som i Kongl. Fångvårds-Styrelsens räkenskaper blifvit affördt. Dessa förment uteslutna poster skulle, enligt Herr Vougt's i genstämningen först gjorda uppgift, utgöra hela det belopp, hvarå Kongl. Styrelsen stämt, nemligen 6435 Rdr 24 sk. 9 rst.; men som Herr Protokolls-Sekreterarens uppgifter i denna sak aldrig hållit streck, så har äfven ifrågavarande uppgift undergått den förändring, att Herr Protokolls-Sekreteraren slutligen erkänt ett saldo af 1905 Rdr 20 sk. 5 rst., under förklarande att han erbjuder denna summa, oaktadt sin öfvertygelse om räkenskapernes totala ogiltighet. Detta skall se ut som ädelmod, men visar sig i annan dager för den som erinrar sig att Herr Vougt's samliga anmärkningar mot räkenskaperna blifvit, för att nyttja det enda uttryck som passar till saken, drifva till uppenbar osanning.

Då, från det af Kongl. Fångvårds-Styrelsen omstämda Saldo, afräknas nyssnämnde 1905: 20. 5., återstå 4530: 4. 4., som skulle vara af Herr Vougt betalda, men i Fångvårds-Styrelsens räkning uteslutne. Och af hvad anledning skulle detta märkvärdiga uteslutande af så betydlig summa hafva egt rum? Jo, emedan Herr Vougt råkat förlora verifikationerna derpå. Hvilka voro då dessa verifikationer? Detta är och har förblifvit en hemlighet, hvilken Herr Vougt, under hela rättegången, noggrant aktat sig att förråda. Hvarken årtal, månader eller dagar hafva blifvit bekante. Och hvilken besynnerlig ödets lek ligger då icke deruti, att Kongl. Fångvårds-Styrelsen och dess räkenskapsförare skulle råkat utesluta just samma poster, hvarå de mystiska verifikationerna för Herr Vougt förkommit!

Herr Vougt och dess Ombud måste hysa egna begrepp om Domstolarne, derest de på allvar inbilla sig att kunna slutligen segra i en sak af så löjlig orimlighet.

Den som råkar förlora så viktiga dokumenter, som här ifrågakommit, brukar annoncera derom, och utlofva belöning för tillrättaskaffaren, hvilket ofta leder till målet; men äfven i underlåtenheten häraf visar Herr Vougt's sak en ganska sjuk sida. Dessutom, och då utan tvifvel alla till ifrågavarande liquid-förhållanden hörande handlingar varit hos Herr Vougt inneslutne i ett och samma förvaringsrum; så visar sig äfven högst sällsamt att endast ett visst antal, vare sig en, två, tre, eller hvad Herr Vougt menar — skulle förkommit, och alla andra förblifvit i behåll.

Jag kommer nu till sakens mörkare sida, nemligen förhören med Herr Vougt's Verkmästare och vittne Carl Johan Lychou.

För att gifva något yttre sken af sanning åt sina nyssnämnde orimliga uppgifter, har Herr Vougt åberopat bemälda Herr Lychou, hvars vittnesberättelser, ehuru såsom jag hoppas overksame i saken, likväl i mer än ett hänseende förtjena uppmärksamhet.

Herr Lychou är hörd 2:ne särskildta gånger, den 20 Juni och den 7 November 1848. Vid förra tillfället skedde förhöret på begäran af Styrelsens Ombud Herr Lagerbjelke, och senare gången, på anhållan af Tit. Vougts Ombud Notarien Beckman. Vid uppmärksam genomläsning af Lychous särskilda berättelser, framstår det sällsamma fenomenet att bägge vittnesmålen på eget sätt böjt sig efter Svarande Ombudets i olika riktningar anlagda försök att för sin hufvudman utverka befrielse från Kongl. Fångvårds-Styrelsens kraf. Betraktom första vittnes-berättelsen.

Vid denna tidpunkt uti målet, hyste man å Herr Vougts sida förhoppning att kunna jäfva hela den omstämda kurant räkningens vitsord genom förutnämnda anmärkningar att dess debetposter saknade specifika data med mera. På mycket gynnande sätt understöddes denna anmärkning af Herr Lychous på ed lemnade uppgift att påföringarne i räkningens debetsida tillkommit så, att alla vid Herr Vougts Fabrik verkställda arbeten antecknades af en för sådant ändamål derstädes anställd korrektionist, och att vittnet, såsom verkmästare, knappast någonsiu såg uti den af korrektionisten förda boken, efter hvilken, sedermera aflemnad till Kammererare-Kontoret, räkningarne å Tit. Vougt blefvo derstädes utskrifne.

Härmed trodde man sig hafva vunnit spel. Den skrifkunniga korrektionisten figurerade i vittnesmålet såsom Korrektions-Inrättnings Ombud, och debiteringarne, grundade på en brottslings anteckningar, utan attestata af Herr Vougt eller dess Ombud, samt saknande data med mera, skulle alltså vara ogiltiga, och hela det omstämda krafvet i följd deraf kraftlöst. Men hvad hände?

Vid förhör den 29 Augusti 1848, då en skrift af mig ingafs, funnos dervid fogade bevis att de arbetsförteckningar från fabriken, hvarefter räkningarne utskrefvos, alltid till Kammererare-Kontoret inkommit *undertecknade af antingen Herr Vougts Verkmästare eller Bokhållare*, hvilket, märkvärdigt nog, hade i Herr Lychous vittnesmål blifvit förtegadt. Har detta skett af slump eller afsigt?

Nu till Herr Lychous senare vittnesmål, som innefattar ännu större märkvärdigheter.

Herr Vougt hade, vid denna tidpunkt, i följd af min nyssnämnde veder-

vederläggning af Lychous vittnesmål, nödgats öfvergifva förhoppningen att *jäfva de omstämda räkningarnes vitsord*. Ombudet skulle alltså uppgöra ny plan, och denna bestod uti att anskaffa half bevisning derpå att Herr Vougt *skulle förlorat ett helt års qvitto å erlagd betalning*, hvarest Ombudet räknade på effekten af en värjemåls-ed å Herr Vougts sida *). Lychou måste alltså åter fram inför Domstolen, för att afgifva en ny berättelse, som kunde understödja denna plan, och vittnesmålet kom, äfven denna gång, Ombudets alla önsknningar till mötes. Ombudet, som hade i beredskap skriftliga frågor, hade uppställt dem alla i den beryktadt felagtiga form att hvar och en kunde besvaras med ja eller nej.

På första frågan om icke Herr Lychou, en dag, den 24 Februari 1846, varit sin Principal, Herr Vougt, följaktig till Långholmen, då ändamålet var att med Kamrer Weidel uppgöra liqid för åren 1844 och 1845? blef af vittnet svaradt **Ja**.

Om icke Herr Vougt då anmärkt att ett qvitto af honom saknades?
svar **Ja**.

Om ej Weidel i anledning deraf lofvat skrifva ett nytt qvitto?
svar **Ja**.

Om icke liqviden, efter nämnde löfte, blifvit fortsatt för 1844, och ett belopp af 4,765 Rdr 7 sk. afbetaladt?
svar **Ja**

Om icke Weidel vid tillfället erkänt att, i och med nämnde summa, all Vougts skuld var betald?
svar **Ja**.

Och slutligen, om icke det saknade qvittencet *angått ett helt år*?
svar **Ja**.

Innan man företager närmare granskning af alla dessa Ja-ord, fodras att fästa uppmärksamhet på en vigtig omständighet, framträdande vid jemförelse emellan Lychous första och senaste vittnesmål.

*) Kamrer Weidels fullmäktig har skoningslöst jagat Tit. Beckman, som en liten rätta, utar det ena kryphålet efter det andra. Herr Vougt sparade, före målets början, icke stora ord. »Snart kommer en man att uppträda som skall ej blott jäfva Fångstyrelsens hela räkning, utan äfven för alltid störta Weidel.« Så skröt man. Målet påropades, och Herr Beckman framträdde; *parturient montes, nascitur ridiculus mus*.

Vid det första framställdes af Kongl. Fångvårds-Styrelsens Ombud, bland annat följande fråga:

„Huruvida någon liqid varit uppgjord emellan Tit. Vougt och Weidel, och med huru stort saldo den slutat, samt om skillnaden derimellan och det nu omstående beloppet sålunda förmodades vara till Weidel betald?“

På denna viktiga fråga kunde vittnet, den 20 Juni 1848, icke lemna ringaste upplysning. Men omkring tre månader efteråt, den 7 November, sedan Herr Notarien Beckmans katekes var instuderad, kunde vittnet besvara frågan med de mest minutiösa och afgörande upplysningar, som kunnat upp-tänkas. Herr Lychou kunde nu berätta att han, den 24 Februari 1846, varit sin Principal följaktig till Kamrer Weidel, just för att öfvervara en liqid för åren 1844 och 1845; att Herr Vougt då *afbetalt* 4,765 Rdr 7 sk. *), och att jag derpå skulle förklarar att allt vore betaldt.

Mitt Ombud anmärkte genast den ofantliga stridigheten emellan dessa berättelser, hvaraf, i ett och samma ämne, och på samma fråga, det ena vittnesmålet upplyste *intet*, och det andra *allt*. Herr Lychou sökte hjälpa sig med den förklaring att han första gången blott velat säga, det han ej *tagit befattning* med liqiderna, och att sådant ej hindrade att han, år 1846 den 24 Februari, kunnat *i egenskap af vittne* inhämta de upplysningar om liqid-förhållandena, som han i senaste vittnes-berättelsen låtit undslippa sig. Men härvid förekommer först, att Lychou, uti första justerade vittnesförhöret, uttryckligt frågades icke om han tagit befattning med, utan huruvida han *kände* något om liqiderna, och att han, i samma riktning, beständigt svarade, såsom orden lyda:

„att han icke *hade någon kännedom* om liqiderna emellan Herr Protokolls-Sekreteraren Vougt och Kamereraren Weidel“. Hvem kan bestrida att Lychou här ljugit antingen vid det första eller vid det senaste förhöret?

Herr Lychous försök att förklara sin första berättelses stridighet mot den senare genom uppgiften att han, endast *i egenskap af vittne*, varit närvarande vid liqidations-mötet den 24 Februari 1846, förklarar icke hans tystnad derom vid första förhöret, utan gör densamma tvärtom ännu mera gåtlik. Ty då Lychou skulle hafva öfver varit nämnde föregifna slutliqidation just såsom *vittne*; kan man väl inbilla sig att, första gången han inför dom-

*) Äfven häruti har Ombudets oskickligt uppställda fråga inledt det beklagansvärda vittnet i en falsk uppgift. Vougt betalte aldrig utan med småposter, och den här ömtalte summan qvitterades efter utbyte af motsvarande små-qvittencer. Utg. anm.

stol framkallades för att derom gifva berättelse, han kunnat förtiga allsamman och deribland den viktiga omständigheten att jag skulle förklarar, *det allt vore af hans Principal betaldt?* En sådan tystlåtenhet, af en erfaren och upplyst man, vore, derest han verkligen känt något, högst besynnerlig; och mera otrolig blifver den, då man betänker att här icke gällde blott passif tystnad, utan ett på framställd fråga gifvet uttryckligt *förklarande* att vittnet ingenting om liqviderne hade sig bekant. Hvad förtroende förtjenar detta vittne och de som inledt det i osanningens labyrinth?

Den som rätt öfvervägar detta, tvekar icke länge i öfvertygelsen att det första vittnesmålet derom att Herr Lychon ingenting kände om mina och Herr Vougt's liquid-förhållanden, innehåller sanning, och att den senare, deremot stridande, berättelsen varit ogrundad. Men till full visshet härom leder den upptäckten att just det qvitto af den 24 Februari 1846, hvarifrån Herr Vougt's Ombud, vid senare förhöret, hade hämtat sitt spörsmål om liquiden, bestämdt uppdragar att både Ombudets fråga och vittnets svar derom att Herr Vougt *skulle ingenting vidare vara skyldig*, innefattat den gröfsta tanklöshet.

Nämnde qvitto, tecknad på 1844 års räkning, upplyser nemligen bestämdt att icke någon slutliquid ägde rum den 24 Februari 1846, emedan derå *efteråt* finnas antecknade tvänne nya afbetalningar; en den 24 Mars och en den 19 November, genom hvilken senare, räkningen först blef till fullo gulden. Huru är då tänkbart att jag, den 24 Februari skulle förklarar *att allt var betaldt* *). Och, om jag gifvit ett så ytterst viktigt yttrande; hvarföre skulle Herr Vougt, hvars säkerhet var i fråga, icke begärt att genast derå erhålla skriftligt bevis, eller ett generelt qvitto, utan anförtro allt åt sin, icke odödlige, Verkmästares minne **).

*) Vid vittnes-frågans uppställande har Ombudet, genom vårdslös granskning af det nämnde qvittencet, råkat i den löjlige dilemman att sjelfva qvittencet förråde att frågan innefattade en uppenbar lögn — hvilken dock vittnet lika tanklöst, besvarade med beredviligt *Ja*.

**) Frågan om det utlofvade qvittencet för ett helt år skall vara den viktigaste i Lychons hela vittnesmål. Men huru enfaldigt har man icke hopsatt denna dikt. Ombudet och vittnet omtala huru Weidel vid tillfället dels tecknat qvitto på en afbetalning å 1844 års räkning, och dels afven qvitterat ett belopp af 4,765 Rdr 7 sk.; och då sålunda Weidel var i erkänt tillstånd att kunna föra pennan, hvarföre skulle qvittencet för hela år 1843, hvartill erfordrades blott några rader, blifva uppskjutet och blott *utlofvadt*?

Ombudet har icke nog fullständigt granskat qvittencet, innan uppställningen af den försåtliga frågan derom till vittnet skedde; och vittnet har, med enahanda lättsinne, låtit förleda sig att besvara samma fråga med *Ja*. Här har drifvits ett grymt spel med den arma Verkmästarens samvete. Man har insnärjt honom i den ena uppdagade osanningen efter den andra. Antingen grof vårdslöshet i sakens uppfattning, eller ond afsigt, eller bägge förenade, måste härvid tänkas såsom orsaker.

Det lärer få tagas för gifvet att, vid sakens slutliga pröfning, Herr Lyckou förklaras för återgångs-vittne *).

Senaste förhöret med bemälda person och detsamma, för honom och dess Principal beklagansvärda, utgång, föranleder emedlertid till allvarliga betraktelser öfver vådan att, vid frågors framställande till vittnen, vara okunnig om en viss regel, hvars åsidosättande hvarje bildad jurist anser för en skymf. Denna regel består deruti att man *nej får lägga svaret i sjelfva frågan* eller såsom det kallas suggerera detsamma. En sådan fråga har nästan alltid den form att hon kan mötas med blott *ja* eller *nej*, hvarigenom enfaldiga eller ouppmärksamma vittnen ytterst lätt föras på afvägar. Nästan alla de af Herr Vougts Ombud till Lyckou den 7 November framställda skriftliga frågorna hade detta fel, hvilket burit de frukter man deraf kunde vänta **).

Jag har enligt löfte, framställt en granskning af det sätt, hvarpå Herr Protokolls-Sekreteraren Vougts talan i denna sak blifvit förd, och tror mig hafva rättfärdigat de omdömen derom, som i början af denna skrift förekomma. Herr Protokolls-Sekreteraren har velat uppoffra och skymfa mig. Jag har svarat blott med en undersökning af hans eget handlingssätt. Jag har öppet framlagt allt. Han har fördolt allt hvad han kunnat. I mina uppgifter förekomma inga stridigheter, då tvärtom i hans den ena motsägelsen efter den andra förekommer. Jag har icke förnekat räkningar, hvilka sedermera funnits grundade på mina egna erkännanden; och jag har icke till vittne använt någon person, hvars timliga väl varit af mig beroende; jag har

*) Lyckou är Herr Vougts Verkmästare, men likväl ausedd ojäfvig. Denna öfverdrifna liberalitet i bedömandet af ett bland de viktigaste jäf har ej ledt till välsignelse för hvarken vittnet, dess Principal, eller dennes Ombud.

***) Frågornas uppställning utan undantag i suggestif-form skulle kunna kallas verkligt oförskämd, om det icke måste antagas, att författaren ej förstätt det fel han begått, utan trodt sig hafva gjort något riktigt knipslugt. Charlataneriet kommer, förr eller senare, till i dagen. Utg. anm.

icke inledt vittnen i osanningar — hvilket allt man å Herr Protokolls-Sekreterarens sida icke försmått.

Jag förklarar för alledes osannfärdig Verkmästaren Lychous uppgift att jag skulle lofvadt hans Principal renovation af något qvitto för ett helt år, och åberopar hvad jag härom förut upplyst *).

Herr Protokolls-Sekreteraren har fästat stor vigt vid den förutsättning att, då en af hans yngre räkningar blifvit qvitterad, äfven alla äldre utan undantag nödvändigt skulle anses guldne. Jag har vederlagt detta i slutet af min förra skrift, och upprepar ännu en gång att då, vid öfverlemnande af några mindre qvittencer — ty stora summor betaltes aldrig på en gång af Herr Protokolls-Sekreteraren — han önskade få ett motsvarande belopp afskrifvet, så skedde alltid denna afskrifning på den räkning *han sjelf hade till hands och företedde*. Ett lätt förklarligt förhållande, då af- och påföringar icke drogo räntor **).

De invektuer af bitterhet, som i Herr Protokolls-Sekreterarens skrift förekomma, förtjena icke svar. De presentera sig i gamla utnötta fraser. motsvarande hvad i den materiela verlden kallas trasor, och anstå mycket väl både sin auktor och den sak, han på ett bedröfligt sätt förfäktat.

Stockholm d. 23 Januari 1849. P. J. Weidel, genom C. W. Nylander, enligt fullmakt.

*) Det saknade qvitto, hvarom vittnet gjort en vanställd berättelse, angick en post af 133 Rdr 16 sk. Bko; och ibland de af Vougt företedda handlingar befanns verkligen ett duplett-qvitto å detta belopp. Vittnet är så beslaget med osanningar, att dess uppgifter sakna allt värde.

**) Herr Vougt fullgjorde sina liqvider högst oordentligt, och åsamkade sig stora skuldbelopp, hvilket slutligen år 1845 förmådde Styrelsen att förordna, det betalningarne skulle honom affordras för hvarje månad. Betalningarne måste vanligt i småposter mottagas på Herr Vougt's embetsrum i Riksgälds-Kontoret. Afskrifningarne skedde icke alltid efter räkningarnes ålder; hvadan Herr Vougt måst sjelf erkänna att han t. ex. är skyldig för de fyra första månaderna af år 1845, ehuru han fått qvitto för de åtta senare.

Till besvarande af hvad Herr Revisor Nylander sålunda yttrat, ingaf Herr Notarien Beckman, den 13 Febr. 1849, följande anförande:

„Till Stockholms Kämners-Rätt!

Det ser nästan ut, som skulle Kamereraren Weidel, uti det hos Rätten anhängige mål, emellan Kongl. Fång-Styrelsen och mig, vilja nästan *) uteslutande begagna otidighet och oförsynthet, såsom medel att vinna ett ändamål, som han borde inse ej kunna ernås förmedelst lagliga vägar; ej nog dermed, att han i sitt af mig nu återställda anförande fört ett språk, deruti osanning och förolämpande uttryck täfva om företrädet; han har jemväl låtit komma sig till last den listiga taktik att i anförandet omförmåla eller rättare dikta handlingar af mig, och sedermera, vederlägga dessa diktade handlingar, för att sålunda söka visa, att hvad jag till mitt försvar anført, vore alldeles oriktigt och ogrundadt **). Jag tror visserligen icke att Vålloflige Rätten skulle låta förvilla sig af nämnde taktik att på det ringaste sätt anse dessa mig pådiktade handlingar för sanna, emedan Rätten måste taga del af hela acten i målet. och derutaf kan finna hvad som är sannt deraf eller icke sannt; men då jag nogsamnt inser, att andra torde finnas, hvilka, utan att känna beskaffenheten af målet, kunna vilja af skriftvexlingen deri bilda sig ett omdöme, har jag ansett mig böra vederlägga det orätta uti ifrågavarande anförande.

Herr Weidel har klandrat, att jag icke förelagt *mina räkenskaper*.

*) Herr Beckman synes hafva stor kärlek till Nästan, nemligen ordet »nästan«, som han så öfverdrifvet flitigt upprepar.

**) Genast begynna de gamla toma fraserna, under den synbara bristen på tankar. — »Att dikta handlingar för att sedan vederlägga dem« — utropar Herr Beckman. En löjlig beskärmelse, hundra gånger förut begagnad af obetänksamma skriblerer, som beslagits med osanning. Är det väl dikt, att Herrar Vougt och Beckmans bestridande af den omstämda räkningens debets-poster, blifvit snöpligt tillbakavist genom Vougtiska fabriken egna vecko-uppgifter? Är det dikt att Verkmästaren Lychou, på uttrycklig fråga, först svurit på att han icke kände något om liquiderna emellan Weidel och Vougt, och sedermera — då vittnet och ombudet hade glömt hvad förut yttrats — försäkrat, att vittnet kände allt till punkt och prick, samt mera dertill? Är det dikt att Herr Beckman icke vårdat sig fullständigt genomläsa det i hans famösa vittnesfrågor antyddade qvittencet för år 1844, och, i följd af detta haffs, inledt vittnet i en lögn, som uppenbarades just genom samma qvittens? Den så betett sig, har förtjent all den åga, hvar öfver han jämrar sig.

Jag svarar härå, att under rättegången jag gjort ett försök dertill, hvilket möttes af Herr Weidels Ombud med det svar: att emedan "en så beskaffad" handling, som den mitt Ombud företett, ej vore till något tjänande, ville Weidels Ombud den ej mottaga *). Hvar och en må nu dömma om handlingssättet.

Det påstående, som jag framställt, att Fång-Styrelsens böcker sakna vitsord såsom bevisningsmedel, är en fråga, som nu utgör föremål för Rätstens afgörande. Att orda vidare derom, än jag redan gjort, vore öfverflödigt, och jag vill endast taga mig friheten nämna, att om också Herr Weidel gjort räkenskapernas riktighet till en del sannolik, **) så äro i öfriga delar de af mig gjorde anmärkningar ovederlagde; och att om ock Herr Weidel kunnat visa, att en uti hans räkning uppförd af mig klandrad post utgöres af tvänne belopp, som jag vid två serskilda tillfällen betalt, så återstår likväl hvad som aldrig kan förklaras, att nemligen af mig guldne belopp ej blifvit mig krediterade; till exempel hvarå jag åberopar en post å 549 Rdr 35 sk. 2 rst., samt en å 300 Rdr, å hvilka, mig i Fångstyrelsens räkenskaper ej krediterade poster, jag likväl företett qvittencer ***)).

Det förhållandet, att jag skall erkänt till betalning 1905 Rdr 20 sk. 5 rst., har vederpartens Ombud sökt förlöjligen och benämnt med ordet adel-

*) Den erbjudna handlingen var en förslagsvis uppgjord, fölagtlig, räkning, hvarå Herr Vougt hade afklippt sitt namn, hvilket visserligen icke hade skett utan viss orsak. Egentliga räkenskaper eller Böcker har Herr Vougi aldrig velat visa — hvilket naturligtvis äfven haft sin orsak.

**) Räkningens riktighet är bevisad med regelmässiga veckouppgifter från Herr Vougt's fabriek.

***) Dessa invändningar af Herr Vougt och dess Omhud kunna ej benämnas med mildare ord, än att de äro oförskämda. Vougt skulle, år 1841, till Weidel inbetala 1839 års saldo med 549: 35., men kunde ej liqvidera på en gång. Han erhöll interim's-qvitto å först inbetaldta beloppet, hvilket, under samma dag, ordentligt honom krediterades uti Korrektions-Inrättningens räkenskaper. Då Vougt sedan inbetalte resten, återlemnade han det provisionella qvittot, mot ett nytt å hela summan. Denna finnes, i enlighet med rätta förhållandet, uti Fångstyrelsens omstämda kurant-räkning godtgjord i 2:ne poster, 149: 35. 2. samt 400, utgörande tillsammans just de af Beckman åberopade 549 Rdr 35 sk., som han föregifver ej vara krediterade. Weidels noggrannhet i antekningarne har man här på nedrigaste sätt sökt använda till vapen emot honom. Anmärkningen om den äfven åberopade posten å 300 Rdr, som man ej behagat utveckla, är af samma usla halt som den förutnämnda.

mod. Men så litet har författaren känt till saken, innan han nedsatte sig att skriva deri, att han helt och hållet förbisett, att nämnde belopp utgjorde summan, af flera i mitt Debet påförde poster och att jag ej erkänt till *betalning* mera än 105 Rdr 20 sk. 5 rst., emedan jag betalt det öfriga, genom motfordran *). Hans compliment grundar sig således på en irring.

Herr Weidels ordande om besynnerligheten af det förhållande, att en eller flera verificationer förkommit, utmärker sig för ett synnerligt dunkel, och han tyckes ej vilja nu fatta hvad han förut under rättegången uppgifvit, att *nemligen det är året 1843, för hvilket betalning ej blifvit erlagd* **). Han vet dock, att begagna prima regula juris, då han nekar, att vid den af Fabrikören Lychou omvittnade liquid den 24 Februari 1846 Weidel sjelf, såsom Fabrikören Lychou omvittnat, utlofvade att gifva ett annat qvitto i det då felande qvittencets ställe ***).

Jag kommer nu till en punkt uti Herr Weidels anförande, som hade tarfvat en allvarsammare tillrättavisning än den, som jag anser mig *här* ****) böra göra vederpartens Ombud, eller rättare den, som författat det ingifna anförandet. I sin harm har han nemligen flytt till det medel att attackera det numera aflägsse boende vittnets, fabrikören Lyckous afgifna vittnesmål. Dock ej nog dermed, han har jemväl vändt sig mot Domstolens sätt att afhöra Lychou, hvilket han ansett alldeles obehörigt. Att anfälla en frånvarande

*) Här glömmet Ombudet, att Vougt aldrig stämt om någon motfordran. Dessutom, ehvad en skuld betalas med kontant eller med motfordran, så har den ju obestriddigen blifvit *»erkänd till betalning.»* Herr Beckman är något slö i distinktioner.

***) Här talar Herr Beckman halsen af sig. Han erkänner att betalning ej blifvit erlagd för året 1843, hvilket sannfärdiga förhållande just kommer att fälla Herr Vougt.

****) Här spelar Herr Beckman *den halsstarriga skräddar-hustrun i brunnen.* Lychous tve- taliga vittnesmål om den såkallade slutliquiden är, med handlingar och vittnets egna ord, vederlagdt. Likväl åberopas envist en bevisnings-intrig, hvaröfver Herrar Vougt och Beckman häldre borde söka draga glömskans täckelse.

*****) Huru och hvar skall den *»allvarsamma tillrättavisningen»* ske, då den icke kan exeqveras vid domstolen? Troligen icke skriftligt; ty på detta fält visar sig Herr Beckman uppenbart som en stympare. Möjligen skall hämden sökas — uti det smygande förtälet. Men att sätta en gräns för denna afgrundstaktik, som Weidels förföljare länge användt, och Herr Vougt nitiskt understödt, är just ändamålet för offentliggörandet af rättegån- garne mot Weidel, hvarmed nu början göres.

rande persons heder, är i allmänhet lågt *), men dåligare blir detta, då man drifver det så långt, att man påstår, det hans vittnesmål innehålla oriktiga uppgifter. Till stöd för detta sitt påstående har Herr Weidel åberopat bland annat, att det skulle finnas en stridighet mellan Fabrikören Lychous den 20 Juni 1848 och den 7 nästpåföljande November afgifna vitt-

*) Åter en tanklös beskärkelse! Skall en sakkörare nödvändigt invitera ett vittne till sig, då han företager granskningen af dess berättelse? Herr Lychou reste, genast efter vittnesmålet, till Landskrona såsom föreståndare för en ny klädesfabrik derstädes, hvilken Herr Vougt, som så hederligt behandlat Fångstyrelsen i denna sak, fått, i ett Kronans hus, anlägga, med rätt att begagna listidsfångar till arbetare, mot ett par skillingar i dagspenning per man — utan föregången täfings-auktion. Genom nådigt bref den 3 Dec. 1847, blef en i Landskrona belägen, Kronobyggnad, kallad »Gula Kasernena«, upplåten till Kongl. Fångvårds-Styrelsens disposition. Straxt derefter inkom Herr Vougt med *anbud* för en Klädesfabriks anläggning i samma kasern, och dess bedrifvande med de å Landskrona fästning förvarade listidsfångar under en tid af tio år, räknade från den 1 Juli 1848. Vid underhandling härom bestämdes, enligt hvad ryktet säger, den föreslagna arbetsstyrkan till 100 à 200 man mot *intet* för första året, 1 sk. per man för andra året, 2 sk. för tredje, 3 sk. för fjerde året, samt aldrig öfver 4 skillingar för återstående åren. Med förakt för alla andra Svenska fabrikanters möjliga och sannolika anbud, antogs Herr Vougt's förslag, under vilkor att det skulle af Kongl. Maj:t gillas. Detta nådiga gillande erhöles i tvänne Kongl. Bref, den 5 och 23 Maj, genom hvilket senare bestämdes att, som »Gula Kasernena« var blifven behöflig till sjukhus för de till Skåne, i och för de bekanta Krigsoperationerna beordrade, trupper, kontraktet ej kunde träda i verksamhet förrän den 1:ste i månaden näst efter den, uti hvilken Kasernbyggnaden finge af Kongl. Styrelsen återtillträdas. I anledning här af blef kontraktet med Vougt upprättadt först den 25 September 1848; och, ehuru Kongl. Fångstyrelsen deruti otvifvelagtigt hade iagttagit det vilkor om byggnadens tillträdande, som, fyra månader förut, Kongl. Maj:ts Nådiga bref föreskref, hade likväl Herr Vougt den stora anspråklösheten att inkomma med hemställan om *ersättning* af circa 2500 Rdr B:co, derföre att han icke fått tillträda lägenheten vid den tid han behagat sjelf först *föreslå*, nemligen den 1 Juli 1848, det vill säga mer än 2 månader *före* sjelfva kontraktets upprättande.

Denna blygsamma anhållan, som naturligtvis var anlagd på att få någon del af de till det bekanta kriget anslagna två millionerna, blef af General Krigs-Kommissariatet delgifven Kongl. Fångvårds-Styrelsen, som, med mångahanda motiver, gaf densamma sitt förord, enligt den gamla högsinnade sattsen:

»Mer än dess rätt man den blygsame ger,

»Då man ser honom mindre begära.»

nesmål. Men att en sådan stridighet alldeles icke äger rum, synes af Herr Lychous sistnämnde dag i samma fråga *afgifna förklaring*, *hvilken Domstolen jemväl godkänt* *). Att ej destomindre Herr Weidel framkommit med en dylik invändning bevisar bäst hvad jag redan förut yttrat, eller att han uppdyktat saker, som ej passerat, och sedan derå gjort anmärkningar, på det att man måtte föreställa sig rättegången vara af annan beskaffenhet än den verkliga är.

Något vidare har jag icke att andraga med anledning af det 5 arks långa men i sak innhållslösa anförandet **). Må författaren till detsamma anse det såsom ett mästerstycke uti konsten att förolämpa. Jag medgifver det gerna; och får endast förklara, att jag aldrig eftersträfvat ett mästerskap uti samma konst.

Under rättegången är af mig ådagalagdt, att de räkenskaper, hvarå Fångstyrelsen grundar sitt fordringsanspråk, i flera hänseenden äro oriktiga, att Fabrikens skuld för 1844 är till fullo betald, och att således icke någon rimlig anledning förefinnes, hvarföre icke de föregående årens äfven skulle vara liqviderade ***); att ehuru qvitto saknas å betalningen för ett föregående års arbeten, likväl Kamereraren Weidel, såsom ett vittne intygat, sjelf medgifvit att detta qvitto skulle finnas, samt lofvat, att i det förkommas ställe lemna annat eller duplett-qvitto.

Häruti innefattas den motbevisning jag kan åstadkomma. Jag öfverlemnar målet till Rättens pröfning, så vidt ej Rätten skulle anse nödigt, att

*) Här går charlataneriet något långt. Huru kan Rätten godkänna ett vittnes förklarings i hufvudsaken, innan denna kommit under pröfning? När afkunnades i denna sak ett så besynnerligt preliminär-utslag? Om, vid det beryktade Lychouska vittnesförhöret, Herr Beckman inbillat sig att framställningarne från hans hufvudmans sida i Rätten upptogos med mera beredvillighet än från Weidels, eller, med andra ord, om han föreställt sig att det mot denne senare så flitigt använda lömska förtalet äfven här öfvat sitt inflytande, så är det dock temligen skamlöst att, öppet i en slutförklaring, tyda en händelsevis observerad artigare mine hos domaren — såsom ett utslag. Herr Beckman synes vara van vid något enfaldiga principaler, då han vågar traktera dem med så löjliga orimligheter.

**) Äfven här ett charlataneri af Herr Beckman mot dess principal! Må läsaren sjelf döma hvilken som mest utredt saken, antingen Herr Nylander, eller Herr Beckman med sina ihåliga fraser.

***) Det är denna, fullt förklarade, tillfällighet, som Herr Vougt sökt, med så infernaliska följder för Weidel, begagna för att undkomma slutliqvid med Fångstyrelsen.

dessförinnan förordna om vidräkning af Gode Män emellan Kongl. Fång-Styrelsen och mig.

Slutligen bestrider jag påståendet om ersättning för den så kallade Knapersta-Byggningen, som min numera aflidne broder Fabrikören A. J. Vougt, enligt serskildt kontrakt innehade till och med 1841, hvarefter den med kontraktets föränledande blifvit öfverlemnad till bostad åt Fabriksföreståndaren, utan att jag såsom ägare af Fabriken hvarken skriftligen eller mundtligen mig till någon betalning därför förbundit. Stockholm den 13 Februari 1849. C. O. Vougt, genom A. O. Beckman.“

Så Herr Beckman. Och är härmed målet öfverlemnadt till slutlig pröfning, om hvars utgång i Kämnars-Rätten allmänheten framdeles skall erhålla underrättelse.

Särskilda betraktelser framkallar Kamrer Weidels behandling i följd af den förutnämnda så kallade balansen, i jemförelse med förfarandet mot f. d. Landshöfdingen Grefve C. F. Horn. Den förre eller rättare ett af Kongl. Fångvårds-Styrelsen aflönadt Räkenskaps-biträde, råkar, såsom förut är uppgifvet, af oaktsamhet förglömma några poster i en årsräkning, hvilkas inkassering dock Weidel hade förut ordentligt tillkännagifvit. Den andre deremot tillåter sig, med berådt mod, att för egen räkning använda publika undsättningsmedel till stort belopp. Han förtiger det, saken upptäckes dock, blir föremål för aamärkning, och endast med stor möda kunna de saknade medlen plockvis indrifvas; men i slutliga Utslaget förklaras att — oaktadt alla „*besvärande omständigheter*“ som i Kammar-Rättens Utslag uppräknades, Grefven dock icke kunde, *mot sitt nekande*, anses öfvertygad att hafva medlen „*tillgripit och till sin nytta användt*.“ Grefven slapp alltså med tre månaders suspension. Weidel deremot häktades genast för den jemförelsevis obetydliga, samt genast ersatta, summan, och försmäktar nu på tredje året i fängelse.

Lagarne — sade en Grekisk filosof — likna spindelväfvar; flugor och mygg fastna deruti, men större yrfän, getingar, bromsar med flera, komma lösa.

bestämmelser förordnas om vidstående af Gode Men emellan Kongl. Rådg.
 styrelsen och mig.
 Ständerna bestider jag påståendet om ersättning för den så kallade
 Kämpars-Byggingen, som min namns ättens broder Fabrikören A. J.
 Wurst, enligt särskildt kontrakt inlade till och med 1841, hvarefter den
 med kontraktets förelöpningsdagar blifvit öfverlemnad till posten af Fabrikstör-
 staden, utan att jag såsom ägare af Fabriken hvarken skriftligen eller
 muntligen mig till någon betalning derför förbandt. Stockholm den 13 Fe-
 bruari 1840. E. O. Wurst, genom A. O. Beckman."

Si Herr Beckman. Och är härmed målet öfverlemnadt till ständi-
 gredning, om hvars utgåf i Kammars-Rätten allmänheten framdeles skall
 skatta underståttas.

Särskilda beaktelser framkallar Kamrer Weidels behandling i följ-
 af den förordnande så kallade balansen, i jämförelse med förtänder mot
 L. d. Landshöfdingen Griewe C. F. Horn. Den förra eller rättare ett af
 Kongl. Rådgärdens-Styrelsen allmänna Räkenskaps-böcker, räkna, såsom för-
 ut är uppgifvet, af oaktadt förlöpnings några poster i en årsräkning.
 hvilka inkassering dock Weidel hade fört ordentligt tillkännagifvit. Den
 andre deremot tillåter sig, med beräkt mod, att för egen räkning använda
 publika underställningsmedel till stort belopp. Han förtiger det, saken upp-
 läses dock, till föremål för sammanräkning, och endast med stor förtä-
 de saknads medlen påskvis indrivna; men i slutliga Utslaget förklarar att
 — oaktadt alla "besvärands omständigheter" som i Kammar-Rättens Ut-
 slag uppräknades, Griewe dock icke kunde, mot sitt nekande, anses öf-
 verstygd att hafva medlen tillräckligt och till sin nytta använda. Griewe
 slapp alltså med tre månaders suspension. Weidel deremot häktades genast
 för den jämförelsevis obetydliga, samt genast ersatta, summan, och försvär-
 tar nu på tredje året i fängelse.

Lagarna — såde en Grelisk filosofi — likna spinndelvävar; flugor och
 mygg fastna derin, men större vris, gungor, bromsar med flera, kom-
 ma lösa.